

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Derde zondag in de veertigdagentijd

Exodus 17, 3-7 • Psalm 95 • Brief aan de Romeinen 5, 1-2.5-8 • Johannes 4, 5-42

Levend water

Derde grote etappe van de heilsgeschiedenis is de exodus, de uittocht uit Egypte. Die etappe wordt vandaag opgeroepen door een verhaal dat zich afspeelt tijdens de tocht van de Israëlieten door de woestijn. In het geloofsverhaal van Israël is de 'woestijn' de plaats waar het volk op de proef wordt gesteld en waar het een beslissende keuze moet maken. De tocht is niet makkelijk. Het volk lijdt honger en dorst. Was het wel een goed idee om Egypte te verlaten en op weg te gaan? Is de Heer nu bij hen of niet?

De woestijn is echter ook de plaats waar God zorg draagt voor zijn volk en het de goede richting wijst door zijn Tora. God zorgt ervoor dat zijn volk niet van dorst omkomt: Hij geeft 'water uit de rots'. Dat water verwijst ook naar de Tora. De rots wordt in het verhaal immers ook Horeb genoemd, dat is de berg waar het verbond werd gesloten en de Tora aan Israël werd gegeven. Ook in de evangelielezing heeft het water twee betekenissen. Er is water dat de lichamelijke dorst verslaat. En er is 'levend water': Jezus zelf.

Jezus gaat een gesprek aan met een vreemde vrouw. Joden willen met Samaritanen niets te maken hebben en het hoort niet dat een man op straat een gesprek aanknoopt met een onbekende vrouw. Maar Jezus doet het toch. Hij doorbreekt maatschappelijke en religieuze grenzen. Hij doorbreekt ook de muren die mensen rondom zichzelf optrekken. Zijn gesprek met de vrouw gaat naar de diepte. Hij wil antwoord geven op haar échte, onuitgesproken vragen. Hij wil voor haar 'een bron van levend water' zijn.

Bemerk ook hoe de rollen worden omgekeerd: in het begin is het Jezus die dorst heeft en te drinken vraagt, maar uiteindelijk openbaart Hij aan de vrouw haar diepste dorst en presenteert zichzelf als 'levend water'. In het Semitische taalgebruik betekent die uitdrukking: fris, vloeiend water uit een bron of een rivier (in tegenstelling tot het 'dode', stilstaande water in een poel of vergaarbak). Jezus gebruikt de uitdrukking echter in spirituele zin: het ware leven dat God schenkt. De vrouw is diep getroffen door haar ontmoeting met Jezus. Zij weet zich door Jezus gekend, gewaardeerd en bemind. Daardoor komt zij tot leven: het is alsof zij opnieuw geboren wordt. Jezus heeft in haar hart een bron aangeboord die zij zelf niet kende. Zij laat haar kruik in de steek en loopt naar de stad terug om het nieuws te vertellen. Dit is een sprekend beeld voor de verandering die zich in haar heeft voltrokken. Zij laat het symbool van het verleden achter zich en gaat naar de gemeenschap om zelf levend water te worden voor anderen. Zij doet dat vanuit de kracht die zij, dankzij de ontmoeting met Jezus, in zichzelf teruggevonden heeft.

Intussen spreekt Jezus met zijn leerlingen over voedsel en over de oogst. Zoals zo vaak bij Johannes hebben die woorden een dubbele bodem. Het voedsel van Jezus is: de wil doen van zijn Vader. En de oogst waarover Hij spreekt is de messiaanse oogst: alle volkeren worden gevoelig voor de blijde boodschap. De verkondiging onder de Samaritanen is daarvan het begin. De leerlingen krijgen van Jezus een zendingsopdracht: „Ik stuurde u uit om te maaien waarvoor gij niet hebt gezwoegd.”

Terwijl Jezus en zijn leerlingen *bespreken* wat er te doen staat, heeft de vrouw het werk al *gedaan*. Zij heeft bij haar stadsgenoten getuigenis afgelegd van wat zij ervaren heeft. Zij heeft de aandacht op Jezus gericht: „Zou Hij soms de Messias zijn?” En zodoende heeft zij een 'Jezusbeweging' op gang gebracht. De mensen lopen de stad uit, naar Jezus toe. Velen beginnen te geloven op haar woord. Nochtans gaat het niet om haar, maar om Jezus. Door het woord van Jezus zelf komen er nog veel meer tot geloof. Het verhaal eindigt met de geloofsbelijdenis van de Samaritanen: „Deze is werkelijk de redder van de wereld.”

Zonder water is geen leven mogelijk. Levensnoodzakelijk is ook Gods Woord dat de weg wijst naar het ware leven. Het is 'een waterbron die opborrelt tot eeuwig leven'. Het is een Woord dat ruimte biedt en toekomst opent: voor de Samaritaanse vrouw en voor heel de mensheid. Het is 'redding voor de wereld'.

PAUL KEVERS

DERDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD - 24 februari 2008

Eerste lezing *Exodus 17, 3-7*

In die dagen leden de Israëlieten tijdens de woestijntocht hevige dorst. Zij bleven tegen Mozes morren en zeiden: „Waarom hebt gij ons weggevoerd uit Egypte, als wij toch met kinderen en vee van dorst moeten sterven?” Mozes klaagde zijn nood bij de Heer: „Wat moet ik toch met dit volk? Ze staan op het punt mij te stenigen.”

De Heer gaf Mozes ten antwoord: „Ga met enkelen van Israëls oudsten voor het volk uit, neem in uw hand de staf waarmee ge de Nijl geslagen hebt en begeef u op weg. Ik zal ginds, voor uw ogen, op een rots staan, op de Horeb. Sla op die rots: er zal water uitstromen, zodat de mensen kunnen drinken.”

Mozes deed dat in het bijzijn van Israëls oudsten. Hij noemde de plaats Massa en Meriba vanwege de verwijten der Israëlieten en zodat zij de Heer hadden uitgedaagd door zich af te vragen: „Is de Heer nu bij ons of niet?”

Tweede lezing *Brief aan de Romeinen 5, 1-2.5-8*

Broeders en zusters,

Gerechtigd door het geloof, leven wij in vrede met God door Jezus Christus onze Heer. Hij is het, die ons door het geloof de toegang heeft ontsloten tot die genade waarin wij staan; door Hem ook mogen wij ons beroemen op onze hoop op de heerlijkheid Gods.

En die hoop wordt niet teleurgesteld, want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken. Christus is immers voor goddelozen gestorven op de gestelde tijd, toen wij zelf nog geheel hulpeloos waren. Men zal niet licht iemand vinden die zijn leven geeft voor een rechtvaardige, al zou misschien iemand in een bepaald geval dit van zich kunnen verkrijgen. God echter bewijst zijn liefde voor ons juist hierdoor, dat Christus voor ons is gestorven, toen wij nog zondaars waren.

Evangelie *Johannes 4, 5-15.19b-26.39a.40-42 (korte versie)*

In die tijd kwam Jezus in een stad van Samaria, Sichar genaamd, dichtbij het stuk grond dat Jakob aan zijn zoon Jozef had gegeven. Daar bevond zich de bron van Jakob en vermoeid van de tocht, ging Jezus zo maar bij deze bron zitten. Het was rond het middaguur. Toen een vrouw uit Samaria water kwam putten, zei Jezus tot haar: „Geef Mij te drinken.” De leerlingen waren namelijk naar de stad gegaan om levensmiddelen te kopen.

De Samaritaanse zei tot Hem: „Hoe kunt Gij als Jood nu te drinken vragen aan mij, een Samaritaanse?” Joden namelijk onderhouden geen betrekkingen met de Samaritanen.

Jezus gaf ten antwoord: „Als ge enig begrip hadt van de gave Gods en als ge wist wie het is, die u zegt: ‘Geef Mij te drinken’, zoudt ge het aan Hem hebben gevraagd en Hij zou u levend water hebben gegeven.”

Daarop zei de vrouw tot Hem: „Heer, Ge hebt niet eens een emmer en de put is diep: waar haalt Ge dan dat levende water vandaan? Zijt Ge soms groter dan onze vader Jakob die ons de put gaf en er met zijn zonen en zijn vee uit dronk?”

Jezus antwoordde haar: „Iedereen die van dit water drinkt, krijgt weer dorst, maar wie van het water drinkt dat Ik hem zal geven, krijgt in eeuwigheid geen dorst meer; integendeel, het water dat Ik hem zal geven, zal in hem een waterbron worden, opborrelend tot eeuwig leven.”

Hierop zei de vrouw tot Hem: „Heer, geef mij van dat water, zodat ik geen dorst meer krijg en hier niet meer moet komen om te putten. Ik zie dat Gij een profeet zijt. Onze vaders aanbaden op die berg daar, en gij, joden, zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men aanbidden moet.” „Geloof Mij, vrouw,” zei Jezus haar, „er komt een uur dat gij noch op die berg noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gij aanbidt wat gij niet kent; wij aanbidden wat wij kennen, omdat het heil uit de joden komt. Maar er zal een uur komen, ja het is er al, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid. De Vader toch zoekt mensen die Hem zo aanbidden. God is geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem in geest en waarheid aanbidden.”

De vrouw zei Hem: „Ik weet dat de Messias – dat wil zeggen: de Gezalfde – komt, en wanneer Die komt, zal Hij ons alles verkondigen.”

Jezus zei tot haar: „Dat ben Ik, die met u spreek.”

Vele Samaritanen uit de stad geloofden in Hem. Toen dus de Samaritanen bij Hem gekomen waren, verzochten zij Hem bij hen te blijven. Hij bleef er dan ook twee dagen en door zijn woord kwamen er nog veel meer tot het geloof. Tot de vrouw zeiden ze: „Niet langer geloven wij om wat gij gezegd hebt, want wij hebben Hem zelf gehoord en wij weten, dat deze werkelijk de redder van de wereld is.”